

Hr Jüri Ratas Riigikogu aseesimees
ap.kk@riigikogu.ee

Teie 24.09.2009 nr 1-9/197

Õiguskantsler 8.10.2009 nr 10-2/091604/0906122

Vastus kirjalikule küsimusele

Lugupeetud Riigikogu aseesimees

Tänan Teid Riigikogu liikme Jaan Kundla kirjaliku küsimuse edastamise eest.

Riigikogu liige Jaan Kundla soovib õiguskantsleri hinnangut Paide linnas kujunenud olukorrale. Ta märgib, et Riigikogu liikme Arvo Sarapuu abikaasa Kersti Sarapuu on Paide linnapea. Paide linna hallatavaks asutuseks on Paide Kultuurikeskus. Paide Linnavalitsus, mille juht on linnapea Kersti Sarapuu, on moodustanud Paide Kultuurikeskuse nõukogu, mille esimeheks on Arvo Sarapuu. Riigikogu liige Jaan Kundla väidab, et Paide Kultuurikeskuse reklaamtahvlitele paigutatakse üksnes perekond Sarapuule kuuluvate erafirmade reklaami ja keelatakse paigutada teiste isikute reklaami. Riigikogu liikme Jaan Kundla väitel soovis ta enne Riigikogu valimisi paigutada Paide Kultuurikeskuse reklaamtahvlitele enda reklaami, kuid Paide linnapea Kersti Sarapuu keeldus. Riigikogu liige Jaan Kundla küsib, kas selline olukord on kooskõlas seadustega või on tegemist korrupsiooniga.

Riigikogu liikme kirjaliku küsimuse esitamisega seonduvat reguleerivad täpsemalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse (edaspidi RKKTS) §-d 147-148. RKKTS § 147 lõike 1 järgi võib kirjaliku küsimuse esitada Vabariigi Valitsusele või selle liikmele, Eesti Panga Nõukogu esimehele, Eesti Panga presidendile, riigikontrolörile, õiguskantslerile ja kaitseväge juhatajale või ülemjuhatajale selle organi või ametiisiku võimkonda kuuluva üksikküsimuse kohta teabe saamiseks. RKKTS § 147 lg 2 lausele 1 peab küsimus olema lühike ning võimaldama lühikest vastust. RKKTS § 148 järgi vastab küsimuse adressaat küsimusele kirjalikult 10 tööpäeva jooksul selle edastamisest arvates.

Eeltoodust tulenevalt on oluline tuvastada, et kirjalik küsimus puudutab arupärimise adressaadi võimkonda ja tegemist on üksikküsimusega.

Õiguskantsleri võimkonda (RKKTS § 147 lg 1 mõttes) kuuluvad eelkõige normikontrolli ja *ombudsmani* ülesanded, lähtudes isiku põhiõiguste ja –vabaduste tagamise eesmärgist. Nii on õiguskantsleri seaduse (edaspidi ÕKS) § 15 kohaselt igal ajal õigus pöörduda avaldusega õiguskantsleri poole seaduse või mõne muu õigustloova akti põhiseadusele ja seadusele vastavuse kontrollimiseks. ÕKS § 19 lõike 1 järgi võib igal ajal õiguskantsleri poole pöörduda taotlusega kontrollida, kas riigiasutus, kohaliku omavalitsuse asutus või organ, avalik-õiguslik juriidiline isik või avalikke ülesandeid täitev füüsiline või eraõiguslik juriidiline isik järgib põhiõiguste ja –vabaduste tagamise põhimõtet ning hea halduse tava.

Riigikogu liikme Jaan Kundla pöördumisest nähtub muuhulgas, et Paide linnapea ei lubanud tema reklaami paigutada Paide Kultuurikeskuse reklaamtahvlitele. Seega võib tõstatada küsimuse, kas Paide Linnavalitsus on konkreetsel juhul reklaami paigutamisel keeldumisel järginud põhiõiguste ja -vabaduste tagamise põhimõtet ning hea halduse tava. Sellisel juhul küsimus kuuluks õiguskantsleri võimkonda.

Samas ei ole Riigikogu liikme Jaan Kundla pöördumises tõstatatud küsimuse näol tegemist üksikküsimusega, mis võimaldaks lühikest vastust. Riigikogu liikme Jaan Kundla pöördumises tõstatatud küsimusele vastamine eeldab õigusliku hinnangu andmist (sh teise poole ärakuulamist), mida 10-päevane vastamistähtaeg kirjalikule küsimusele paraku ei võimalda. Samuti ei ole õiguskantsleril õige ja õiglase hinnangu andmiseks piisavalt teavet. Näiteks jääb Riigikogu liikme Jaan Kundla pöördumises selgusetuks, kas konkreetsel juhul oli probleemiks välireklaam reklaamiseaduse tähenduses (vt ka nt reklaamiseaduse § 13 volitusnormi kohalikule omavalitsusele) või poliitiline välireklaam valimisseaduste tähenduses.

Üldisemalt aga saan Riigikogu liikme Jaan Kundla pöördumises tõstatatud probleemidega seonduvalt märkida järgmist.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi KOKS) § 22 lg 1 punkti 34 järgi kuulub volikogu ainupädevusse valla või linna ametiasutuse ja valla või linna ametiasutuse hallatava asutuse moodustamine, ümberkorraldamine ja tegevuse lõpetamine ning ametiasutuse põhimääruse kinnitamine. KOKS § 35 lg 2 sätestab, et valla või linna ametiasutuse hallatava asutuse asutamise ja selle tegevuse lõpetamise otsustab volikogu. Hallatava asutuse põhimääruse, struktuuri ja koosseisu kinnitamine ning muutmine toimub volikogu poolt kehtestatud korras. Eelnevast tulenevalt eeldan, et Paide Linnavolikogu on kinnitanud Paide Kultuurikeskuse põhimääruse ja selles põhimääruses on reguleeritud ka Paide Kultuurikeskuse nõukogu tegevus.

Mis puudutab korruptsiooni, siis tuleb tähelepanu juhtida järgnevale. Eestis kehtib korruptsioonivastane seadus, mis sätestab korruptsiooni vältimise vahendid (ametiisikute majanduslike huvide deklareerimise kohustus, töökoha- ja tegevuspiirangud ning toimingupiirangud). Linnapea on ametiisik korruptsioonivastase seaduse mõttes (KVS § 4 lg 2 p 15) ja talle laienevad korruptsioonivastases seaduses sätestatud toimingupiirangud, sealhulgas huvide konflikti sätestav norm KVS § 25, mille lõige 2 kohustab ametiisikut end teatud tingimuste esinemisel taandama. Korruptsioonivastase seaduse rikkumised on väärted, mille eest näeb seadus ette karistused ja neid väärtegusid menetleb politseiprefektuur.

Lisaks selgitan, et volikogul on võimalik linnapea suhtes avaldada umbusaldust (KOKS § 22 lg 1 p 18 ja § 46). Täiendavalt saab osundada kohaliku omavalitsuse volikogu revisjonikomisjonile, kelle ülesanne on muuhulgas kontrollida valla või linna varade kasutamise sihipärasust ning valla- või linnavalitsuse ja nende ametiasutuste tegevuse seaduslikkust ning otstarbekust (KOKS § 48).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Madis Ernits
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri ülesannetes